

نشان

 International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

ICRC

نشان‌های انسانیت

در سال ۱۸۵۹، هانری دونان، بازرگان سوئیسی که در حال عبور از شمال ایتالیا بود، پیامدهای دهشتناک نبرد سولفرینو را مشاهده نمود.

پس از بازگشت به ژنو، وی شرحی با عنوان «خاطره‌ای از سولفرینو» در مورد آنچه دیده بود به رشته‌ی تحریر درآورد و در آن دو پیشنهاد برای بهبود امدادسانی به قربانیان جنگ ارائه کرد:

ایجاد گروه‌های داوطلب در زمان صلح و در همه کشورهای برای مراقبت از مصدومان جنگی؛

و ادراک کردن کشورهای به پذیرش عقیده‌ی حمایت از امدادگران و مجروحان در میدان جنگ.

اولین پیشنهاد به تشکیل جمعیت‌های ملی صلیب سرخ و هلال احمر منجر شد. در حال حاضر ۱۸۶ جمعیت در درون نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر وجود دارند. پیشنهاد دوم مبنایی شد برای تنظیم کنوانسیون‌های ژنو که اکنون ۱۹۲ کشور عضو آنها هستند.

تصویب یک نشان مجزا و مشخص جهت حمایت قانونی از بخشهای درمانی ارتش، امدادگران داوطلب و قربانیان درگیری‌های مسلحانه، یکی از اهداف اصلی کمیته‌ی پنج نفره‌ای بود که در ۱۷ فوریه ۱۸۶۳ برای بررسی پیشنهادات دونان تشکیل شد.

این کمیته بعدها به کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) تبدیل شد. علامت - یا نشان، چنانکه بعداً بدین نام خوانده شد - باید ساده، قابل تشخیص از فاصله‌ی دور، شناخته شده برای همه و یکسان برای دوست و دشمن می‌بود.

در کنفرانس دیپلماتیکی که در آگوست ۱۸۶۴ در ژنو برگزار شد، علامت صلیب سرخ در زمینه‌ای سفید - رنگهای پرچم سوئیس به طور معکوس - به عنوان نشان انتخاب شد. با این حال، در جریان نبرد میان روسیه و ترکیه در سال‌های ۱۸۷۸-۱۸۷۶، امپراطوری عثمانی اعلام کرد به جای صلیب سرخ از هلال احمر به عنوان نشان استفاده کرده و البته پذیرفت تا به نشان صلیبی که طرف دیگر به کار می‌برد، احترام بگذارد. ایران هم نشان دیگری را برگزید: شیر و خورشید سرخ. هر دو نشان هم در کنفرانس دیپلماتیک که در ۱۹۲۹ برگزار شد به رسمیت شناخته شدند. در سال ۱۹۸۰، جمهوری اسلامی ایران، هلال احمر را جایگزین شیر و خورشید سرخ کرد.

نشان جدید

نشان‌های صلیب سرخ و هلال احمر بیش از یک قرن است که در خدمت بشریت بوده و ضامن حمایت از مردمی که در درگیری‌های مسلحانه و بلاای طبیعی گرفتار شده‌اند و نیز کسانی که به آنها امدادسانی می‌کنند، هستند. این نشان‌ها نمایانگر بی‌طرفی، استقلال و بی‌غرضی نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمرند.

در ۸ دسامبر ۲۰۰۵، کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو با امضای پروتکل سوم الحاقی، نشان دیگر، یعنی کریستال سرخ را به رسمیت شناختند.

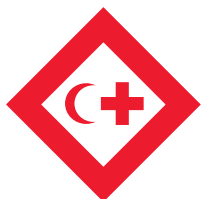
پروتکل سوم الحاقی

- نشانی را ایجاد کرد که هیچ بار معنایی مذهبی، فرهنگی و سیاسی‌ای ندارد؛
- نشانی را ایجاد کرد که از وضعیت حقوقی مشابهی با صلیب سرخ و هلال احمر برخوردار بوده و می‌تواند به همان شکل به کار رود؛
- نشانی را ایجاد کرد که می‌تواند در شرایط خاص، توسط فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر، کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های ملی بکار رود؛
- نشانی را ایجاد کرد که می‌تواند به طور موقت و به منظور افزایش حمایت، توسط جمعیت‌های ملی و بخش‌های درمانی نیروهای مسلح و به جای نشان‌های فعلی آنها بکار رود.

این پروتکل به کشورها و جمعیت‌های ملی قابلیت انعطاف بیشتری برای استفاده از نشان‌ها داده و به جمعیت‌های ملی که مایل به استفاده از صلیب و یا هلال نیستند، امکان عضویت رسمی در نهضت را می‌دهد.

کریستال سرخ

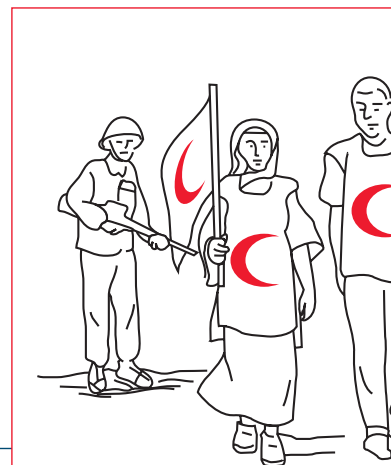
- جایگزین صلیب سرخ و هلال احمر نمی‌شود؛
- حق انتخاب نشان‌ها را وسعت می‌بخشد؛
- در راستای جهانشمولی نهضت است؛
- ارزش حمایتی نشان‌ها را تقویت می‌کند؛
- در کاربرد نشان‌ها انعطاف بیشتری بوجود می‌آورد؛
- به مشکل ازدیاد بی‌رویه‌ی نشان‌ها خاتمه می‌دهد.

به طور کلی، نشان‌های صلیب سرخ و هلال احمر از احترامی که حقوق بین‌المللی به طور قانونی به آنان اعطا کرده، بهره‌مندند. با این حال، گاهی چنین تصور می‌شود که این نشان‌ها به نوعی دارای بار فرهنگی، مذهبی و یا سیاسی هستند و این موضوع باعث کمرنگ شدن پوشش حمایتی آنها از قربانیان درگیری‌های مسلحانه، بخش‌های درمانی نیروهای مسلح و پرسنل سازمان‌های بشردوستانه می‌شود.

به علاوه، تا چندی پیش، جمعیت‌های ملی که مایل به استفاده از هیچ‌یک از نشان‌های صلیب سرخ و هلال احمر نبودند، به عنوان اعضای رسمی این نهضت قلمداد نمی‌شدند. این مساله باعث ناتوانی نهضت در دستیابی به یکی از اصول بنیادین خود، یعنی جهانشمولی شد و این تصور را بوجود آورد که نشان‌های مختلف به تدریج زیاد خواهند شد.

برای حل این مشکلات، ایده‌ی ارائه‌ی نشان سومی که برای همه‌ی جمعیت‌ها قابل قبول باشد، مطرح شد. این ایده، که به شدت مورد حمایت نهضت بود، در دسامبر ۲۰۰۵ و در کنفرانس دیپلماتیک و با انتخاب کریستال سرخ در کنار صلیب سرخ و هلال احمر، عینیت یافت.

استفاده از نشان

نشان‌ها ممکن است بسته به شرایط، یکی از دو هدف زیر را دنبال کنند:
به عنوان ابزار نمادین، رابطه‌ی یک فرد یا شیء را با نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال‌احمر نشان می‌دهند. در چنین مواردی، نشان‌ها باید حاوی اطلاعات تکمیلی (مثلاً نام جمعیت ملی) بوده و نسبتاً در اندازه‌ای کوچکتر باشند.
به عنوان ابزار حمایتی در درگیری‌های مسلحانه، علامت قابل مشاهده برای حمایت‌هایی است که کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی از امدادگران و پرسنل، تأسیسات و وسایل نقلیه درمانی به عمل می‌آورند. در چنین مواردی، نشان‌ها باید تا حد امکان بزرگ بوده و هیچ اطلاعات دیگری را دربر نداشته باشند.

استفاده نمادین

چه کسی مجاز به استفاده از نشان‌ها است؟

در زمان صلح

ارگان، اشخاص و اشیائی که با یکی از اجزای نهضت مرتبطند:

- جمعیت‌های ملی
- فدراسیون بین‌المللی
- کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ
- آمبولانس‌ها و ایستگاه‌های کمک‌های اولیه، به عنوان اقدامی استثنائی، به شرط آن‌که نشان‌ها طبق موازین حقوقی ملی بکار رفته و جمعیت ملی به طور مشخص چنین کاربردی را مجاز دانسته باشد.

در زمان درگیری مسلحانه

- جمعیت‌های ملی
 - فدراسیون بین‌المللی
 - کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ
- هنگامی که از نشان استفاده نمادین می‌شود، باید ابعاد کوچکی داشته و نباید بر روی بازوبند و یا سقف ساختمان‌ها قرار گیرند، تا از تداخل آنها با نشان‌هایی که به عنوان ابزار حمایتی بکار می‌روند، جلوگیری شود.

نشان‌های مورد استفاده به عنوان ابزار حمایتی

گزینه‌های بیشتر

جمعیت‌های ملی می‌توانند مطابق قوانین داخلی، یکی از این نشان‌ها را، در قلمروی داخلی و خارجی، بکار برند.
جمعیت ملی می‌تواند برای اهداف نمادین، در شرایط خاص و به منظور تسهیل کار خود، در قلمروی داخلی و خارجی، از نشان کریستال سرخ به طور موقت استفاده کند.
جمعیت‌های ملی که کریستال سرخ را انتخاب می‌کنند، می‌توانند درون آن از هر یک از نشان‌های شناخته شده و یا ترکیبی از آن‌ها استفاده کنند.
جمعیت‌های ملی که کریستال سرخ را انتخاب می‌کنند، می‌توانند درون آن از یک نشان مشخص دیگر، که پیش از تصویب پروتکل سوم کاربرد گسترده داشته و به اطلاع دیگر کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو و کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ رسیده باشد، استفاده کنند. تنها مثال چنین موردی، جمعیت ملی اسرائیل یا ستاره داوود است.

سوء استفاده از نشان

هرگونه سوء استفاده از نشان‌ها می‌تواند از ارزش حمایتی آن‌ها کاسته و کارایی کمک‌های بشردوستانه را کم‌رنگ کند. سه گونه سوء استفاده وجود دارد:

تقلید

استفاده از علامتی که با توجه به شکل و یا رنگ آن، امکان اشتباه گرفتنش با یک نشان وجود داشته باشد.

کاربرد نامناسب

استفاده از نشان توسط سازمان‌ها و یا کسانی که مجاز به این کار نیستند (شرکت‌های بازرگانی، داروسازان، پزشک‌های خصوصی، سازمان‌های غیر دولتی، افراد عادی، و غیره).

استفاده از نشان توسط افرادی که مجاز به این کار هستند، اما اهداف آن‌ها با اصول بنیادین نهضت همخوانی ندارد.

خیانت

استفاده از نشان هنگام درگیری‌های مسلحانه به منظور حمایت از رزمندگان و یا تجهیزات نظامی در زمان انجام عملیات خصمانه استفاده‌ی خائنانه از نشان در درگیری‌های بین‌المللی و غیر بین‌المللی، جنایت جنگی محسوب می‌شود. به منظور تضمین احترام جهانی و برای حمایت از نشان‌ها، همه‌ی کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ متعهد شده‌اند قوانین داخلی برای تنظیم نحوه‌ی استفاده از نشان و پیشگیری و مجازات استفاده غیرمجاز از آن در زمان درگیری مسلحانه و یا زمان صلح، وضع کنند. پیشگیری و مبارزه با سوء استفاده از نشان، تنها با تصویب تدابیر قانونی و کیفری میسر نمی‌شود. مقامات ملی همچنین باید متعهد شوند که طرز استفاده صحیح از نشان را به اطلاع عموم مردم و بخش‌های تجاری و درمانی برسانند. جمعیت‌های ملی نیز برای تضمین استفاده صحیح از نشان با مقامات دولتی همکاری می‌کنند.

استفاده حمایتی

چه کسی مجاز به استفاده از نشان‌ها است؟

در زمان درگیری‌های مسلحانه

● پرسنل بخش درمانی و مذهبی نیروهای مسلح؛

● جمعیت‌های ملی؛

● تحت شرایط خاص، بیمارستان‌ها و تأسیسات درمانی غیرنظامی، کارمندان و وسایل نقلیه‌ی آنها و دیگر جمعیت‌های امدادی داوطلب.

در زمان صلح

● تأسیسات درمانی و وسایل نقلیه جمعیت ملی که لازم است مانند شرایط زمان درگیری مسلحانه عمل کنند، می‌توانند از نشان‌ها در زمان صلح و با موافقت مقامات، به عنوان ابزار حمایتی استفاده کنند؛

● نشان‌ها فقط می‌توانند به وسیله افراد و سازمان‌هایی که توسط دولت خود و برای کمک به خدمات درمانی رسمی مجاز شناخته شده‌اند، بکار روند.

کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی می‌توانند از نشان در هر زمانی (هم در زمان صلح و هم در زمان درگیری‌های مسلحانه) و بدون هرگونه محدودیتی استفاده کنند.

هر سه نشان را می‌توان به عنوان ابزار حمایتی بکار برد

پروتکل سوم مقرر می‌دارد برای حمایت بیشتر، پرسنل بخش‌های درمانی و مذهبی نیروهای مسلح یک کشور، می‌توانند بدون خدشه بر نشان‌های موجود خود، از هر یک از نشان‌های شناخته شده به طور موقت استفاده کنند.

کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی و پرسنل مجاز آنها، نام و نشان فعلی خود را حفظ خواهند کرد. با این حال، در شرایط استثنائی و برای تسهیل کار، می‌توانند از کریستال سرخ نیز استفاده کنند.

نشان

نماد امید و انسانیت برای همه ی کسانی است که متحمل درد و رنج می شوند.

افراد، مکان ها و وسایل نقلیه ای را که مورد حمایت کنوانسیون های ژنو و پروتکل های الحاقی هستند، مشخص می کنند.

نمایانگر هفت اصل بنیادین نهضت بین المللی

صلیب سرخ و هلال احمر هستند:

انسانیت

بی غرضی

بی طرفی

استقلال

خدمت داوطلبانه

یگانگی

جهانشمولی

مأموریت

کمیته ی بین المللی صلیب سرخ، سازمانی بی طرف و مستقل است که فعالیت های بشردوستانه ی آن حمایت از زندگی و کرامت انسانی قربانیان جنگ و ناآرامی های داخلی و امدادسانی به آنهاست.

این سازمان فعالیت های امدادسانی بین المللی برنامه ریزی شده توسط نهضت بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر را هماهنگ و اجرایی کند. تلاش برای جلوگیری از بروز آلام بوسیله ی ارتقا و ترویج حقوق بین المللی بشردوستانه در میان همگان از دیگر فعالیت های این سازمان است. کمیته ی بین المللی صلیب سرخ که در سال ۱۸۶۲ (۱۲۴۲ ه.ش.) پایه گذاری شد، در حقیقت منشأ نهضت بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر است.

اطلاعات بیشتر

کمیته ی بین المللی صلیب سرخ اسنادی را منتشر کرده است که جزئیات بیشتری در باره ی مفهوم نشان ها و شرایط استفاده از آن ها در بردارد. علاوه بر آن، اداره ی مشورتی حقوق بین المللی بشردوستانه ی این کمیته، نمونه قوانین جامعی در رابطه با استفاده و حمایت از نشان تدارک دیده است. از کشورها هم دعوت شده تا این نمونه قوانین را به عنوان مبنا و راهنمایی برای تنظیم قوانین داخلی خود بکار برند.

 International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر
تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از میرداماد، کوچه رشید یاسمی،
مرکز درمان و توانبخشی هلال احمر
تلفن: ۸-۸۸۶۷۲۴۲۴ فکس: ۸۸۶۷۲۴۲۹

کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ
تهران، خیابان آفریقا، خیابان تابان شرقی، پلاک ۷۵
تلفن: ۳-۴-۸۸۷۸۵۵۰ فکس: ۸۸۷۸۳۳۷۰
پست الکترونیکی: teheran.teh@icrc.org
وب سایت: www.icrc.org